

VEČPOMENSKI GIB

Vsaka pojavnost v prostoru nezavedno vzbudi našo pozornost. Že samo dežna kaplja, ki pade na okno, nas lahko nagovori, lahko začnemo razmišljati o njej. Nekatere stvari pa enostavno so, obstajajo, vsak dan hodimo mimo njih, vidimo jih, a se zanje ne zavzamemo dovolj. Iz njih bi lahko naredili čuda, a namesto tega odkorakamo naprej.

V svojem ustvarjanju sem želela prikazati življenje gibalno oviranih v naši družbi, ter njihov boj za inkluzijo. Odločila sem se, da bom slikala z odtisi svojih dlani, predvsem z notranjo stranjo zapestja, saj tudi nekateri težje gibalno ovirani, zaradi svojih primanjkljajev običajno ne morejo slikati drugače.

Osnovne barve mojega ustvarjanja so bile modra, ki na slikah predstavlja modrost večinske družbe, ki ima še vedno stereotipe o gibalno oviranih in jih ne vedoč zadržuje pri njihovem napredku. Črna barva predstavlja gibalno ovirane osebe, ki so se vdali, ki se počutijo nemočne zaradi družbe, ki jim omejuje razvoj v življenju. Na vsaki sliki je tudi črn okvir, ki ponazarja okvir, stereotipe v družbi, zaradi katerih težko sprejemajo drugačnost. Z bolj toplimi barvami pa sem skušala upodobiti zmožnosti, ambicije, želje gibalno oviranih oseb, ki nam jih želijo pokazati, ampak jih pri tem omejujejo, ker smo zaslepljeni. Saj smo naravnani le k storilnosti. To sem prikazala s sledovi modre barve v toplih barvah. Sledovi, ki uprizarjajo večinsko, storilnostno naravnano družbo, so odtisi dlani, ali kapljice temnejših barv, ki želijo prikazati zatiranje.

Moje delo obsega 6 slik, ki pripovedujejo neko zgodbo. Najprej je upodobljen gibalno ovirani, ki so ga stereotipi večinske družbe naučili nemoči. Intenzivnost modre barve kaže na to. Potem ta oseba, najde ljubezen, zaradi tega se počuti zopet živo in spet dobi voljo do življenja, to se kaže tudi v barvah, ki so se iz črne že spremenili v za odtenek toplejše barve. Na koncu pa sem uporabila rdečo barvo, ki kaže intenzivnosti volje osebe s posebnimi potrebami; volje do življenja, do boljšega jutri, do želje, da pokaže svoje zmožnosti, danosti in zaživi polno življenje. Na koncu se zgodba zaključí, s tem, da rdeča barva, kljub zavoram modrine, uspe v svojih željah, ambicijah. Črn pravokoten okvir se zaokroži v obliko podobno elipsi, kar pomeni, da je tej osebi, ki v prostoru žari rdeče, v vseh svoji pozitivni energiji, uspelo nekoliko zrahljati miselni kalup družbe.

Neja Janet

PRANEMIR

Gonilo slikarstva modernizma je bil t.i. imenovani pranemir, ki ga je osmišljalo področje nezavednega. Način mojega slikanja z odtiskovanjem barve v ravno površino pušča za seboj nepredvidljive, skorajda ranljive sledi s prekrivanji, ki segajo vse v makrokozmos. In šele naše nezavedno prebere te sledi kot živo telo, kot področje tistega dela našega telesa, ki je skrito pred očmi. Že Friedrich Nietzsche je v 19. stoletju napisal, da je naše telo hermetično zaprto vase in je nedostopno, nevidno. Šele filozofija psihoanalize je omogočila notranji pogled, ki ga v svojem likovnem delu tudi sama negujem.

Odtiskovanje barve je za otroke vseh starosti vablljivo področje. Je kot področje igre, kjer prepoznajo značaj barve kot nekaj živega in vznemirljivega, za razliko od dela odraslih pri tem otroci uporabljajo lahko tudi liste drevja, svoje roke, stopala, gobice... Ta igra jih seveda potem ustvarjalno bogati, svoja likovna dela lahko združujejo v večja slikovna polja, v različne oblike.

Eva Rokavec

PRETAKANJE SLEDI

Abstraktni ekspresionizem se je razvil po drugi svetovni vojni. Glavni predstavnik abstraktnih ekspresionistov je bil Jackson Pollock, drugi predstavniki so še Willem de Kooning, Franz Kline, Sam Francis... Abstraktni ekspresionisti so želeli definirati novo abstrakcijo, brez določene tematike. Cenili so spontanost, improvizacijo in sam proces ustvarjanja. Bistvena jim je bila dinamična energetična poteza v kontrastu z odprtimi polji barve.

Pojavnost barve se mi zdi univerzalna takrat, ko jo začutimo kot tekočino. Tekočina barve označuje tudi njeno svetlobno pojavnost, ki jo kapljam v slikovnem polju z gibanjem roke, kot nekaj primarnega – kot pojavnost življenja samega, ne glede na asociacijo, ki jo prinaša tovrstno slikanje (kapljanje vode). Že sama pojavnost razlitega pigmenta v svetlobi slikovne ploskve je progresivna, kot naša humana rast. V tem prostoru barve se prepoznajo tudi učenci in mladostniki, še posebej takrat, ko tovrstna dela poskušamo sestavljati kot pretakanje sledi iz enega v drugi format z razvezi in soočenji.

Učenci se z abstraktno umetnostjo začnejo spoznavati v tretji triadi osnovne šole. Sprva so nagnjeni bolj k upodabljanju vidnega sveta na nosilec, v zadnjih letih osnovne šole pa postaja njihovo razmišljanje bolj abstraktno.

Eva Žerjal

»RUJ«

*"Na Krasu je krasno,
nikdar ni prezgodaj,
nikdar ni prepozno;
vse je zmeraj o pravem času,
na Krasu."*

(M. Košuta)

Moje delo »Ruj« se navezuje na področje gestualnega slikarstva, kadar se barva razliva/kaplja po svetlobi nosilca in s tem razkriva svojo svetlobo. Svetlobo barve razumemo kot pojav življenja samega. Zgoščevanje kapljanja pa lahko asociira oziroma spomni na kraški svet in sicer na ruj – grmičevje, ki se jeseni obarva v rdeče telo in tako puste skalne brežine spremeni v ognjeno morje. Listi se takrat obarvajo naprej rumeno, nato oranžno, temno rdeče do vijolično in na kocu, preden odpadejo, porjavijo. Človek težko ostane ravnodušen ob pogledu na tako pestro barvitost narave. Ruj je del moje pokrajine, kjer kraljuje svet trav, kamenja in burje. Ruj je njihov okras.

Svoje delo lahko kot področje gestualnega razložim tudi v tretji triadi izobraževanja. Za pojem gestualno slikarstvo je značilno prehitavanje zavestnega miselnega toka. Kot poudarja njegov najpomembnejši predstavnik Jackson Pollock, da se med slikanjem ne zaveda svoje lastne dejavnosti in govori o lastni "biti na platnu". To pomeni, da se slikar zaveda le poteka ustvarjanja, ne zaveda pa se nastajajočega produkta. Ta nastaja pod vplivom slikarjevih (ne)zavednih gibov in drugih nekontroliranih dejavnikov (kapljanje barve, prelivanje, premikanje nosilca svetlobe,...)

Špela Cigoj

BREZPROSTOR.

Pri svojem raziskovalnih postopkih slikanja raziskujem prostor Khore (Jacques Derrida. *Khora*, Paris: Galilee, 1993) – brezprostorja, ki je enak otroški risbi, kjer se na podoben način pojavijo najprej čačke, okrogle oblike in potem tudi obrazni deli. Ta prostor je vsakič iskren, nepotvorjen in čustveno nabit, močan. Tudi sama sledim tej neposrednosti, ki zahteva tehniko, postopke odtiskovanja barve, kar ohranja v nanešenih madežih izrazito gestualnost. Sledi, ki nagovarjajo prostor nezavednega – tako kot to prezentira otroška risba. Sledi, ki jih odtiskujem so dvobarvne in so tonsko istovetne, razlika je samo v razmerju količin, kjer v enem trenutku črna obarva modro in jo čutimo kot vijoličasto in drugič, kadar modra obarva črno, ki pa jo čutimo kot bolj zelenkasto.

Robovi so nepredvidljivi, večkrat se znotraj posameznih oblik oblikujejo sledi, ki ponavljajo in se razraščajo v svoji pojavnosti.

Podobne postopke lahko zapišem tudi v učno pripravo, kadar učenci oziroma mladostniki odtiskujejo barvo ob barvo ali barvo v barvo in presenečeno ugotovijo kako se udejanja žarenje barve. Ob tem lahko poteka tudi kot skupinsko delo v drugi triadi.

Tadeja Pogačnik

Rdeče. Črno.

Odtiskovanje barve nam ponuja različnost oblik, prosojnost, sledi so razgibane in vsaka nosi svojo zgodbo nastanka, enkrat so komaj da opazne, a drugič poudarjene, polne odločnosti in moči. Pri ustvarjanju sem se odločila za romantične povezave, ki nam jih nudita z medsebojnim odnosom rdeča in črna barva. Med njima se ustvari drama življenja, našega bivanja, obstoja. In prav to dramo, ujamem v majhne formate, kot nekakšna drobna okna, ki nam nudijo vpogled v našo eksistenco, prisotnost. Pogledi se zapirajo v pokončno pravokotno postavljene formate, ki spominjajo na nekakšne fotografije, ki ena ob drugi dokumentirajo naša življenja. Vmesni geometrijski prostori svetlobe ustvarijo še dodatno dramatičnost, ter poudarijo posamezni delček in jih s tem poveže v zaključeno celoto. Gibljivost oblik in barve deluje sodobno, urbano. Ponavljajoči, a vendar drugačni delčki sestavljajo zgodbo, celoto mojega ustvarjalnega raziskovanja. Pojavljajo se vedno novi prostori, igra svetlobe, komaj vidnih ali pastoznih nanosov, kar pa se lahko lepo vključi k učnim uram slikarstva in delu z mladostniki. Poigravanje s kompozicijo, nanosi barve jih pripelje do svobode, ki nam jo umetnost omogoča.

Daša Praznik

...sled

Kje se ti je najprej ustavil pogled?

Na rdeči sledi?...ali so zmagale lažje berljive, poznane črke na desni?

Ignoriraš zanimive razpoke na zidovih razpadlih ulic in čarovnijo razlitega bencina v lužah na tvoji poti?...Ali se ustaviš in se pustiš zapeljati sledi, barvi, materiji? Saj veš da vsak dan, vsako minuto, za seboj puščaš sled?... Z blatnimi čevlji po prostoru trenutne razstave, s svojimi rokami uprtimi v bok, s svojim pogledom, ki ga deliš ljudem okoli sebe. Sledi so tako povsod. Pokažejo se nam v gubah okoli tvojih oči, v smehu tvojih ustnic ali pa nam grozijo v mrščenju tvojega čela.

Sled si, v nasmehih in sivih laseh ki si jih povzročil drugim, navsezadnje TI. ...no, ker pa ravno stojiš pred slikarskimi deli zavijva iz širokega polja vseh nivojev sledi, raje v atelje 003. Dela, pred teboj so sledi. Sledi idej, veselja, poskusov, zmedenosti, strahu, obupa, miru, lakote, utrujenega uma...ali pa, bi zaključilo površno oko, *«ah zgolj odtisi, potegi dlani»*...Res je. Tudi to, so sledi.

In kaj ti na delih pripoveduje gesta? Zaznaš njeno impulzivnost, odločnost, omahljivost, boj in beg hkrati? Se ti pojavi na koncu jezika pojem svoboda?...je kaj tudi preiščljeno zastavljenega in se v neredu, skriva red?...

Gesta v delih služi sledem in je impulzivnega karakterja. Sama se definira kot svobodna in si drzne iti preko mej formata, včasih pa se muhasto nanj omeji. Sprotna naključja in »napake« dojemajo kot svojo žlahtno kvaliteto in jih upošteva, ko ji narekujejo obrat, nadaljevanje, pot ali smer drugam. Ima močno alergijo na avtoriteto in determiniranost, zato predhodne skice večkrat ne pridejo v poštev. Raziskovalno polje njene poti (od lesa do blaga, platna) je pogojeno z okvirno idejo o delu, predvsem pa ga pogojuje obvezno izpolnjujoč pogoj-tvorjenje celote. Izbira nosilca, barv, fluidnosti poteze je tako v službi tvorjenja (zate gledalec in za avtorico) kvalitetnega in zanimivega dialoga.

Kako sedaj na prvi pogled tako »zagonetno« vsebino gestualnosti podati otrokom in najstnikom? Lažje kot odraslim vsekakor. Otroci posedujejo »čudenje«, opazijo in skušajo razvozlati po pojmovanju odraslih »vsakdanje, očitne banalnosti«. Te, imajo v otroških očeh čar novega, neodkritega. ..in novega jih ni strah, ne poznajo skeptičnosti, stvari okoli sebe preprosto raziskujejo, preizkušajo in puščajo sledi. V pesku, hrani, ličilih, barvah...ko jim omogočimo dovolj velik prostor in jih ne grajamo za vsako packo, ki se pojavi izven lista, lahko ustvarijo dela, ob katerih se pozitivno čudimo mi. Najstniki so kritični, malo okuženi že s skepticizmom, predvsem pa zanimiv izziv. Če vas spustijo skozi svojo carino »vsevedenja« in jih preko predstavitve slikarskih del, psiholoških dejstev in zanimivosti odtalite ter upravičite pomen gestualnega slikarstva, ste premaknili gore... In da se bodo gore v dožemanju umetnosti premikale, se dragi gledalec zbudi, čudi in po ogledu odkorakaj s spoznanjem, da si (le?) sled tudi ti.

Rebeka Jerman

PODOBE HIPERAKTIVNOSTI

Prostor, v katerem odraščamo je tisti prostor, v katerega smo položeni že od rojstva. Značilno je, da vsak posameznik svoj prostor razume individualno. Prostori ljudi se med seboj razlikujejo in vsakdo svoj prostor doživlja drugače in ga tudi drugače razume. Naš lastni prostor zaznamujejo različni vizualni pojavi, ki količinsko rastejo tekom našega odraščanja. Vsako odraščanje spremlja tudi risba, ki prikazuje osebno psihofizično rast POSAMEZNIKA. Ker se v naš prostor odlagajo novi in novi pojavi ter izkušnje, se vse to odraža tudi v risbi. Odras našega odraščanja je v risbi lahko izražen nezavedno – nezavedni svet pa je tisti svet, ki poganja vsako umetnost. Vsak dražljaj, ki ga doživimo, na nas pusti nezavedni vtis in nezavedno vzbudi našo pozornost. Umetniško izražanje lahko razumemo tudi kot nezavedno izražanje. Ustvarjalne odločitve pa so nezavedne, pogojuje pa jih pojavnost raznolikih likovnih substanc.

V svojem delu predstavljam sklop slik, ki temeljijo na razumevanju hiperaktivnosti. V bodočnosti bom delala z osebami s posebnimi potrebami, ki so zelo raznolike. Kot ena izmed najbolj zanimivih skupin otrok s posebnimi potrebami se mi zdijo učenci s hiperaktivnostjo, ki s svojo pojavnostjo v prostoru vzbujajo gibanje, energijo, tudi nemir in obenem v prostor vnašajo konstantne spremembe. Značilnosti teh oseb sem skušala izraziti v predstavljenih izbranih delih.

Slike predstavljam na različnih formatih. Raznolikost formatov in oblika le-teh prikazuje raznolikost in razgibanost motnje, ki je lahko je bolj ali manj izražena, lahko se razlikuje od posameznika do posameznika. Vsaka slika predstavlja drugačnega otroka, a vsi imajo skupno značilnost, hiperaktivnost, ki je izražena preko barv in oblik. Podobe in barve na slikah se raztegujejo navzven, iz slike, format jih ne omejuje. S takšnim načinom slikanja sem izrazila, da se motnja kaže izven posameznika, da jo zaznamo tudi ljudje v okolici.

Na slikah je izražena velika paleta različnih barv, kar prestavlja raznolikost, intenzivnost in energičnost pojavnosti motnje. Veliko barv je čistih. Uporabljene je veliko rdeče, ki predstavlja »vročo« barvo, barvo, ki povečuje napetost mišic. Rdeča barva spomni na hiperaktivnost nezavedno, saj motnja predstavlja konstantno gibanje, uporabo mišic. Uporabljeno je tudi veliko rumene, ki stimulira oči in podzavestno vzpodbuja bližino. Hiperaktivni otroci iz okolja sprejemajo vrsto dražljajev, ki jih ne umirjajo, ampak vzpodbujajo in prav to sem želela upodobiti v svojem likovnem delu.

Karin Franko

POGLEDI V (NE)ZNANO

»Ali lahko za karkoli, za kogarkoli trdiš, da je res tu? Da ga zares poznaš?

To, kar vidiš? Kar misliš? Sebe?«

Fragmenti na mojih delih so prehodi, ki nam nudijo pogled v paralelne svetove, v (ne)znane vidike svoje in tuje zavesti. So mejnik, medprostor, nikogaršnja zemlja.

Razmisli. Kaj je na tej strani? Kaj je na drugi?

Slike nam dajejo možnost, da na koncept prostora pogledamo z drugačnega vidika. Ne vemo povsem, ali se od realnega oddaljujemo ali se mu približujemo; vsekakor pa vemo, da se prostori predstavljajo in prekrivajo in da nam naš prostor ni dovolj, da si želimo več. Zato, kot po principu rentgena, s pomočjo slik vstopamo v nek prostor »za«. Ta je pa je definiran in dešifriran šele, ko izostrimo prostor »pred«.

V delih se zrcali to, o čemer razlaga umetnostni kritik Craig Owens – pri fragmentiranju, drobljenju forme ali kolažiranju se želi iz pozabe rešiti to, čemur grozi, da bo izginilo. Gledalec s predajanjem razstavljenemu delu dekodira enega od pomenov in hkrati odkriva drugega. Pomeni, ki se ob tem eden za drugim razkrivajo, so fragmenti, ki presenečajo in ukinjajo ustaljene pozicije. Zato prav fragmenti pomenijo prelom s kronološko narativno shemo.

Fragmentarnost ukinja celovitost in omogoča razkrivanje nepopolnosti, predstavlja hrepenenje po celoti in obenem nakazuje na dezintegracijo le-te, kar pomeni, da del celote ni nikoli povsem in dokončno sklenjen. Fragmentarnost prestavlja meje med realnostjo in fikcijo.

S principom kolažiranja in odkrivanjem različnih dimenzij prostora »pred« in »za« se učenci začenjajo seznanjati že v zgodnejših letih osnovne šole; kljub temu pa lahko od njih dojemanje fragmenta kot hkrati samozadostnega dela in dela celote pričakujemo šele ob zaključku osnovnošolskega izobraževanja in v srednješolskem obdobju. Tematiko odlikuje izjemno širok razpon, ki ga lahko glede na starost učencev prilagajamo na najrazličnejše načine.

Urša Lesar

TONDO

Pri svojem slikarskem izražanju in postopku ustvarjanja prostora sem uporabljala hitre, impulzivne, kratke gibe. Nastalo je posledica neposrednega slikanja z roko in drsenja po slikovnem polju. Posledično so na slikah vidni različno debeli barvni nanosi, odtisi, hitre poteze, ki so nastale nekontrolirano. Gesta je nematerialna in abstraktna, platno pa ni le nosilec slike ampak nekega dogodka. Najpomembnejša je barva sama, ki vodi impulzivne gibe roke. Uporaba črne in bele nam daje maksimalni barvni kontrast in kombinacija teh dveh barv, dosega izjemne ekspresivne izraznosti.

Značilna je nestabilna kompozicija, ki nakazuje osvoboditev in neodvisnost od formata. S formatom oblike tonda, (tondo je renesančni izraz za krožno umetniško delo) sem se še bolj osvobodila omejitev, ki jih s svojimi nevidnimi silnicami na slikarsko površino povzročajo koti in stranice ortogonalnega formata. To lahko povežem tudi z otroško risbo, ki v zgodnjih letih otrokovega razvoja ni vezana na format in izkazuje svojevrstno svobodo, ki jo imajo otroci pri ustvarjanju, saj slika ali risba večkrat poseže izven okvirov formata.

Tina Jerič

FIZIČNI IN SANJSKI SVET

Moj svet se razpira v že prehojeno fizično doživljajsko in domišljijско pot, tako da se prepletajo lastne izkušnje oprijemljivega in sanjskega sveta.

Kar je v senci je večini neznanka. Kar se razpira v svetlobo je vsebinsko prepoznavno le poznavalcu, ostalim pa je le predmetno prepoznavno. Slednje je z mojega stališča popolnoma brezpredmetno in nepomembno.

Vertikalne lege mojih pešpoti določajo pokončni pravokotniki. Nezavedna sled pisala v roki spodbuja uravnavanje tekstur bližin in oddaljenega prostora. prav ta nezavednost pripelje do risbe v sliki, slika predstavlja fizično doživetje, ki je podrejeno risbi – nezavednemu, sanjskemu svetu. Risbe nič ne določa, je popolnoma svobodna, zato niti ne raste, niti ne pada ampak le lebdi.

V tretjem triletju se učenci srečajo z abstraktno risbo, ki lahko izhaja iz dejanskih izkušenj iz snovnega sveta, možna pa je tudi povezava z risbo, ki jo vodi nepremišljena, spontana, nekontrolirana poteza risala.

Urša Koželj

LOBANJA

V svojih delih zajemam motiv lobanje, ki ga združujem z gestualnostjo. Sama lobanja je precej močno prežeta s simboliko minljivosti in smrti. Kot taka predstavlja pomembno snov in inspiracijo za umetnike, ki pripadajo oziroma so pripadali različnim smerem in obdobjem. Motiv lobanje se je velikokrat pojavljal v tihožitjih. V svojih delih so jo »omenjali« nekateri znani slikarji, kot je nizozemec Pieter Claesz, ki je deloval v času baroka in slovel po izjemnih motivih tihožitja. Približno eno stoletje prej je nastalo delo »Ambasadorji«, katerega avtor je Hans Holbein mlajši. Slikar nemškega rodu, je v kompozicijo vstavil veliko elementov z bogatim simboličnim ozadjem. Ena teh je prav človeška lobanja, ki je situirana v spodnjem delu slike. Gre za anamorfično perspektivo. V 19. Stoletju, je lobanjo v svoja dela vključeval tudi Vincent Van Gogh, motiv pa ni izgubil svoje veljave vse do danes.

Lobanja je za umetnika zanimiva tudi kot oblika in tako predstavlja izziv. Sestoji iz tisočih majhnih ploskvic, ki so različno osvetljene in skupaj tvorijo popolno, naravno celoto. Ravno iz tega izhajam tudi sam. Lobanja kot taka zame nima nikakršnega specifičnega pomena; zanima me iz oblikovnega vidika.

Dana dela so produkt občudovanja te znamenite oblike in hkratnega bega od njene prvotne oblikovne zasnove. Namreč je bit mojih del ravno v gestualnosti, v potezi čopiča, ki je združena z nadgrajenim naturalizmom. Slike so odraz eksperimentiranja, pri katerem lobanja predstavlja neodvisno spremenljivko, spreminjam pa zgolj pristop k samem oblikovanju.

V likovno pedagoškem smislu, bi lahko lobanjo vključeval v razna tihožitja. Lastno eksperimentiranje z deformacijo stvarnosti in podajanje gestualne note konkretnemu, pa bi se prav tako dalo vključiti v proces poučevanja likovne vzgoje. Otroci bi razvijali občutek za razumevanje abstraktnega.

Nace Mirosavljevič

POKRAJINA

Modernizem temelji na slikanju z madeži, na kubističnih presekih in na psihičnem prostoru abstraktne slike. Ta izhodišča lahko v svoji praksi strogo ločimo oziroma jih združujemo po lastni notranji refleksiji. Naš ustvarjalni odnos je namreč odvisen predvsem od preseganja telesnega (predmetnega) in najde svoj naboj v področju nezavednega. Sama se tako odločam intuitivno – tudi kadar se odločam za format, za njegovo velikost in nosilno barvitost.

Odločilna v mojem delu je barvna lega kot prostor spoznanja, ki me nagovarja (duhovna pokrajina), ki jo nato prečkajo kontrastne geometrične sledi. Sledi odtiskujem in z njimi ustvarjam povezavo med poudarjenim in prekritim – razpiram prostor v barvite površine. Sam postopek ustvarjanja slik vsebuje skrivnosten element. Tik preden odmaknem ploskve, čez katere sem odtiskovala, končni izgled še ni povsem znan in je zato pričakovanje toliko večje. Ne povsem predvidljivo nanašanje barve ene čez drugo, se na koncu poveže v mojo lastno predstavo skrivnostne pokrajine.

Igrivost odtiskovanja lahko prenesemo v učne načrte. Kot monotipija je odtiskovanje prisotno že v prvi triadi, pri mladostnikih pa kot večplastni odtis, ko spoznavajo diskalkomanijo.

Tina Opalk Knavs

PODOBE IN ZVOK

Prve likovne podobe – kamni, leseni deli, drevesa, skale, so že pri primitivnih narodih priklicale tudi glas, govor, petje, ki ga je spremljal ples. Likovno telo je tesno povezano s svojo zvočnostjo. Primerjave so od nekdanj prisotne, določajo jih besede in besedne zveze, kot na primer kontrast, harmonija, kompozicija, kontrast barvnega tona, kričeče barve, svetli toni... Te povezave lahko prenesemo tudi v učne načrte, bodisi tako, da učenci izdelujejo likovna dela, ki proizvajajo zvok, vzamejo glasbo za navdih pri ustvarjanju ali se preizkusijo v likovni notaciji.

Če v likovno nalogo vpeljemo glasbo kot navdih lahko ugotovimo, da sta si glasbeni in likovni jezik zelo sorodna na področju občutenj, likovna notacija pa nam pokaže, da so likovni in glasbeni elementi, kot na primer točka – pizzicato/kratko trajajoči toni in linija – legato/dlje trajajoči toni tesno povezani med seboj. Med učenci lahko najdemo sposobne na področju fonopsije/ tonsko vedenje in sinopsije/barvno slišanje, ki vidijo barve določenih tonov ali slišijo zvoke določenih barv.

(več o vpeljevanju povezav med glasbenim in likovnim jezikom v učne načrte lahko najdete v diplomskem delu Urška Jeraj: Od notne transkripcije preko glasbe do likovne notacije).

Urška Jeraj

LIKOVNO ZAZNAVANJE MOTNJE AVTISTIČNEGA SPEKTRA SKOZI MOJE OČI

Že ob rojstvu smo položeni v prostor, ki nam je začetku še neznan. Vsak posameznik ta prostor razume individualno, odvisno od tega, v kakšnem okolju je. To okolje z odraščanjem dobiva širino, učenec pa iz interakcij s pomembnimi ljudmi in iz izkušenj, ki jih iz okolja prejema izgrajuje svojo biti, postaja celovita osebnost.

Prostor, v katerem se razvija, je za vsakega otroka različen, kot je tudi vsak otrok individuum. Skozi odraščanje nas zaznamujejo različni vizualni pojavi, ki so zelo pomembni pri izgrajevanju osebnosti. Umetnosti ne ustvarjajo le umetniki, temveč jo ima vsak v svoji naravi. V sebi jo ima vsak otrok, potrebno jo je le odkriti, aktivirati in razvijati. Izkušnje, ki nam jih okolja nalaga se lahko odražajo tudi v risbi, nezavedno, to pa poganja vsako umetnost. Dražljaji iz okolja v nas zbudijo nezavedno pozornost in imajo na nas nezavedni vpliv, zato lahko umetnost razumemo tudi kot nezavedno izražanje. Likovne substance, njihova raznolikost, so tiste, ki pogojujejo nezavedne odločitve, ki jih sprejemamo kot umetniki.

Otrok je zelo občutljiv in odprt za likovno govorico. Skozi likovno izražanje otroci vstopajo v nek imaginarni svet, v svet igre, ugodja, spoznavanja, preko tega večkrat lahko spoznajo tudi podzavestno, zatrto.

V svojih delih sem se osredotočila na prikaz otrok z motnjo avtističnega spektra, ki spadajo v skupino oseb s posebnimi potrebami. Poskušala sem prikazati raznolikost motnje, njeno skrivnostnost, poskušala sem prikazati, kako jo razume okolica. Otroci z motnjo avtističnega spektra so izredno raznolika skupina – tako na učnem kot na vedenjskem področju. Vsak posameznik je drugačen, zato zelo težko posplošimo na celotno populacijo.

Moja dela se med seboj razlikujejo. V nekaterih sem poskušala razložiti urejenost, ki je v svetu avtistov – ponavljajoče se aktivnosti, nek urnik, zaporedje, kako mi to vidimo navzven. Po drugi pa sem želela prikazati zmešnjavo, ki vlada znotraj njih, dokler vsega ne popredalčkajo. Izredno dobri so pri zaznavanju posameznih delčkov, ki pa jih težje povežejo v celoto. Za njih je značilna zaprtost vase, kar ponazarjam s črno barvo, z barvami pa ponazarjam trenutke, ko se odprejo in poskušajo komunicirati z zunanjim svetom in željo zunanjega sveta po odkrivanju tega, kar skrivajo. Željo po razumevanju otrok z MAS zaradi lažje inkluzije in nudenja pomoči. Sistematičnost sem poskušala ponazoriti z zaporedjem likov v ločenem krogu, izven katerega najdemo dražljaje, ki nato vplivajo. S črno sem prav tako ponazarjala navidezno predvidljivost, medtem ko pisane barve prikažejo raznolikost vedenja teh otrok. Med ustvarjanjem sem prišla do spoznanja, da imam o tej skupini otrok tudi sama različna mnenja in da težko posplošujem, to pa je tudi razlog, da nimajo vsa dela iste osnove. Da sem bolj jasno prikazala sistematičnost, sem se odločila, da bodo vsi izdelki na istem formatu in materialu. V določenih slikah sem se poskušala poglobiti tudi v to, kako

bi nekaj naslikali otroci z MAS – moje mnenje je, da urejeno, po načelu manj je več, s ponavljajočim vzorcem. Menim, da bi verjetno uporabljali mirnejše barve in manj barv, razen v primeru, ko bi jih določen dražljaj močno vzburl. Poskušala sem ponazoriti tudi, da so možgani otrok z MAS kot sestavljanka, saj si s spoznavanjem in delom z njimi pričaramo celotno podobo. Še takrat, ko mislimo, da otroka poznamo, je veliko tega, kar ostane skritega očem.

Zaključila bi z mislijo, ki lahko povzame bistvo mojih izdelkov.

»Bistvo je očem skrito. Kdor hoče videti, mora gledati s srcem.« (Mali princ)

Zala Založnik

FORME

Moje delo je zbirka številnih zgodb, katere nagovarjajo na ujete mimobežne trenutke, ki jih je naše oko kot da ujelo le za hipec in v tem času uspelo ulti v njihov intimni prostor prebujanja. Nežne organske oblike, ki so se kot da razpočile iz močne bele svetlobe in bile le za trenutek našemu očesu vidne, preden jih je svetloba vzela nazaj vase.

Bledeče forme nas spomnijo na mimoidoče obrise, ki jih narava odseva na vodno gladino. Nežnost in harmonija barv, ki se še kar prelivajo v iskanju tistega idealnega končnega odtenka, in razvejanost teles, ki še čakajo na izpopolnitev v neko zaključeno celoto.

Intimni prostor malih slikarskih formatov nam ponuja možnost, da vstopimo v te skrivnostne trenutke nastalih form, ki še iščejo svoje končno telo.

V navezavi na pedagoški del menim, da bi se učenci pri uri slikanja z uporabo tehnike odtiskovanja spoznali s harmoničnimi in kontrastnimi barvnimi odtenki in z organskostjo oblik, pri tem pa bi tudi razvijali lasten kreativen in unikaten pristop k likovnemu ustvarjanju.

Katja Bašič

Živimo v izrazito ranljivem času, v začetku 21. Stoletja, v katerem se je socialno-družbena podoba obrnila v smer potrošništva. Iz proizvajalcev postajamo potrošniki, kjer je vizualnost izrazito poudarjena. V času vizualizacije ljudje ne hodimo k podobam, ampak podobe pridejo k nam. Sam tak prostor občutim kot tesnobo, saj nas vizualna sporočila na vsakem koraku prepričujejo in silijo k nebrzdani potrošnji.

V svojih delih najprej naivno, brez razmišljanja naslikam neko formo, ki jo potem zavestno zanikam. Vsaka forma, ki tako nastane je na začetku lepa, mehka, nedolžna. V drugi fazi slikam z grobo barvo, ki je najpogosteje ne zmešam na paleti, ampak jo nanesem direktno na površino. Z dletom jo nato razmažem in s tem prekrijem lepoto prve forme. Barve so nanešene na debelo, tako se med sabo naključno mešajo med zamahi dleta.

Nanašanje barve na debelo, s slikarsko lopatico oz. z dletom nam omogoča veliko aplikacij v likovni pouk, učenci tako spoznajo tako fizične, kot likovne lastnosti barve.

Jernej Pustoslemšek

IGRA SVETLOBE

V svojih delih raziskujem pojavnost madežev v svetlobi slikovnega nosilca, katere oklepa arhitekturna krožna risba, mišljena kot urbana pozicija. V njej se razkriva podoživljanje mojega prebivanja. Ob tem sledim tudi otroški risbi, razlivanju, odtiskovanju, intervencijam s čopičem in grafitni risbi, ki je gestualno podobna otrokovemu čečkanju-klobčičem.

Nadrealni svet, ki se ob tem prebuja me vsakič znova odpelje v neznano. Misli mu »slepo« sledijo. Izbira formata je različna, natrgana, poljubna...

Tako zasnovane nepredvidljivosti, slučajnosti lahko osmislimo tudi znotraj likovnih delavnic. Izrazito pri mlajših otrocih, ki ne razumejo načrta, temveč se ob fenomenu svetlobe in barve iskreno igrajo.

Sabina Hašič

(NE)HOTENE SLEDI

Vsak dan, vsak korak in vsako življenje pušča za seboj sledi. Nekatere so bolj vidne, nekatere manj. Nekatere so nastale namerno, nekatere naključno. Nekatere so nastale, da bi trajale večno, druge bodo ostale le v spominu. Tako kot otrok z gibanjem prsta po kaši, pesku ali blatni luži pušča sled, ki ga navdušuje in spodbuja k nadaljnjemu eksperimentiranju in spremljanju različnih materialov, ki puščajo sled, tako puščamo sledi vsi. Lahko so to sledi svinčnika na papirju ali odtisi stopinj v snegu. Sledi, ki se jih morda najmanj zavedamo pa so sledi v spominu naših bližnjih, ki trajajo najdlje in prav ti bodo naše odtise prenesli tudi naprej.

V svojem likovnem ustvarjanju sem z odtiskovanjem akvarelnih barv, raztopljenih v naključnih kapljah vode na mizi, poskušala ujeti barvne odtise v katerih se skozi različne svetlobe ustvarja globina prostora. Manjši format (A6) predstavlja bolj kot zavedne – nezavedne sledi življenja, ki so včasih (ne)hotene, a ostanejo tudi tedaj, ko zapustimo tuzemsko stanje.

Sama tehnika odtiskovanja, v kateri se skriva skrivnostnost v nezmožnosti natančnega načrtovanja končnega izdelka, lahko predstavlja zanimiv način izražanja in ustvarjanja za učence različnih starosti. Izogne se frustrirajočim občutkom ob upodabljanju realističnega sveta in omogoča opazovanje prelivanja ter mešanja barv na površini, kot nekakšen eksperiment. Nastali izdelki pa lahko predstavljajo tudi osnovo za nadaljnjo spoznavanje barvnega kroga in bistvenih barvnih dimenzij ter za razmišljanje in pogovor o psihološkem učinku barv na naše doživljanje.

Janja Jurečič